

Verkiezingsprogramma
Provincie Utrecht
2023 - 2027

Problemen oplossen
kansen pakken
voor Utrecht

De programmacommissie

Liesa van Aalst - Veldman (voorzitter), Dimitri Gilissen, Odile de Man,
Huib Zevenhuizen, Kelly Vizee en Sam Kapper

Problemen oplossen en kansen pakken, voor Utrecht

Het zijn onzekere tijden. Onze koopkracht staat onder druk en het is onduidelijk of de prijzen nog verder gaan stijgen. De effecten van de oorlog in Oekraïne zijn ook in de Nederlandse samenleving voelbaar. En dat terwijl COVID ons leven de afgelopen jaren al behoorlijk op zijn kop heeft gezet. Bedrijven hebben moeite om aan voldoende personeel te komen en we worden steeds meer geconfronteerd met de gevolgen van klimaatverandering.

Deze tijden vragen om een overheid - en dus ook een provincie - die problemen oplost. Hoe het ook verder gaat de komende tijd, we weten zeker dat we uitdagingen voor de samenleving met elkaar moeten oplossen. Dat we problemen oplossen, óók als dat vraagt om moeilijke keuzes. Dat we de stikstofcrisis aanpakken, dat energie betaalbaar blijft en de files verminderen.

Wij zien ook kansen, en die kansen gaan wij pakken. Wij maken de bouw van meer woningen mogelijk zodat mensen die een woning zoeken er ook een kunnen vinden. Wij geven bedrijven de ruimte om te innoveren en te groeien, zodat wij een sterke economische regio blijven met voldoende werkgelegenheid voor iedereen. Wij leggen nieuwe natuur aan waar we kunnen wandelen, spelen, sporten en recreëren in onze vrije tijd.

Dat doen wij met ons hoofd én ons hart. We willen dat wat onze provincie mooi en uniek maakt behouden en koesteren: de eigenheid van onze dorpen en steden, het Utrechtse landschap, de centrale ligging in Nederland en Europa en onze sterke economische uitgangspositie als slimste regio van ons land.

Wij willen een provincie zijn waar iedereen de ruimte krijgt iets van zijn of haar leven te maken. Om je eigen talent te ontdekken. Want het is al heel fijn wonen, werken, leren en verblijven in onze provincie. En toch moeten en kunnen we Utrecht elke dag nog een beetje beter, mooier en leuker maken. Dat doen we met elkaar, sterker nog, dat kunnen we alleen sámen doen voor en met onze kiezers: optimisten met een realistische kijk op de wereld.

Daarom luisteren wij naar onze inwoners, ondernemers en gemeentebesturen. En maken wij elke dag keuzes voor de toekomst. We creëren zo kansen voor komende generaties en voor een sterke, toonaangevende Provincie Utrecht in Nederland, in Europa en in de wereld.

De VVD in de provincie Utrecht doet wat nodig is!

André van Schie
Lijsttrekker

Richard Nijhoff
Voorzitter Regio Utrecht

Wij werken aan een provincie waar ...

... het fijn wonen is	5
... wij vlot van A naar B komen.....	7
... het goed werken is.....	10
... wij samen leren.....	11
... wij leven en werken met de natuur	12
... wij werken aan een duurzame en fossielvrije toekomst	15
... wij genieten van cultuur en erfgoed	17
... wij samen leven	18
... wij er zijn voor onze inwoners.....	19

... het fijn wonen is

Een huis is meer dan een dak boven je hoofd. Het is je thuis, een plek waar je je veilig en prettig voelt. Wij willen dat mensen op ieder moment in hun leven een huis kunnen vinden waar zij willen wonen: in een aantrekkelijke omgeving, met goede voorzieningen.

We staan echter voor een grote opgave. De woningnood in Nederland is groot. De provincie heeft een regiefunctie als het gaat om wonen. Samen met de gemeenten maakt de provincie de komende 4 jaar de bouw van in ieder geval 40.000 woningen mogelijk en de jaren daarna nog veel meer. Om tegemoet te komen aan de enorme behoefte aan woningen gaat de provincie meer sturen op ontwikkeling van woningbouwprojecten. De provincie houdt zich aan zijn kerntaak: het ordenen van de ruimte. Wij geven ruimte aan de bouw van deze woningen zonder de kwaliteit van onze mooie provincie te verminderen.

- ▶ De provincie maakt samen met de gemeenten prestatieafspraken over de 40.000 extra woningen die de komende vier jaar gebouwd worden.
- ▶ Wij lossen de acute nood op door meer flexwoningen te realiseren.
- ▶ De provincie pakt meer regie en zorgt met de gemeenten voor een goede verdeling en balans tussen (betaalbare) koopwoningen en sociale huurwoningen.
- ▶ We willen betaalbare woningen bouwen voor iedereen. Dit houdt in sociale huur, middenhuur, betaalbare koop en woningen in de vrije sector.
- ▶ De oplossing voor de woningnood zit ook in doorstroming. Om doorstroming te stimuleren helpen we gemeenten te bouwen voor starters en ouderen.
- ▶ De provincie ondersteunt gemeenten met ambtelijke capaciteit en een helpende hand om de woningbouw te versnellen.
- ▶ We blijven inzetten op klimaatadaptief bouwen.

Wij geven gemeenten meer ruimte om buiten stedelijk gebied te bouwen.

- ▶ We kiezen ervoor om vooral te bouwen op goed bereikbare locaties, waar verschillende mobiliteitsvormen samenkomen, in of nabij het stedelijk gebied zoals de polder Rijnenburg, de A12-zone, Stoutenburg-Noord en Vathorst-West. De provincie zorgt samen met het Rijk en gemeenten voor een goede bereikbaarheid van deze nieuwe woningbouwlocaties.
- ▶ Wij geven meer ruimte voor het bouwen van nieuwe woningen in kleine kernen. Want nieuwe woningen dragen bij aan het behoud van het voorzieningenniveau en de leefbaarheid.
- ▶ Het mobiliteitsvraagstuk bij de bouw van woningen bij de kleine kernen wordt minder leidend. De mobiliteitstoets, waarmee inzicht wordt gegeven in de verkeer- en vervoerseffecten van ruimtelijke plannen, wordt onderdeel van een maatschappelijke afweging in plaats van de huidige starre weigeringsgrond.
- ▶ Wanneer gebouwd wordt buiten het stedelijk gebied, mogen eisen gesteld worden aan groencompensatie om de kwaliteit van onze provincie te behouden en zelfs te verbeteren.
- ▶ Wij versoepelen de regels voor woningbouw. Gemeenten hebben regie op de locatie waar ze willen bouwen. Projecten als de Baarnsche Zoom, de groeigebieden rond Vianen en Leerdam, het stationsgebied in De Bilt, Houten Oost en Hekendorp in Oudewater voegen veel nieuwe woningen toe. Dus ook als dit buiten stedelijk gebied is om binnenstedelijk groen te behouden. Dit draagt bij aan de fijne leefomgeving ook in onze dorpen en steden.

Recreatie

Het inwoneraantal van de provincie Utrecht groeit en zo ook de behoefte om te recreëren in de mooie landschappen die onze provincie kent. Er zijn te weinig recreatieterreinen en zo zijn de terreinen die er zijn te druk, met de nodige problemen van dien.

Het toevoegen van nieuwe recreatieterreinen of het verbeteren van de bestaande terreinen is een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van de gemeenten en de provincie. Een voorbeeld van een dergelijk project is Hart van de Heuvelrug, waar naast woningbouw ook 700 hectare natuur wordt toegevoegd. De wijze waarop we samenwerken moet beter aansluiten bij de groeiende vraag naar recreatie en ontspanning. Een blijvend aandachtspunt hierbij is de continue vraag naar meer zwemwater. We zorgen daarbij voor goede bereikbaarheid van de recreatiegebieden, kwalitatieve voorzieningen (zoals wc's en parkeerplekken) en stimuleren ondernemerschap.

De aanpak van vakantieparken tussen gemeenten en provincie begint vorm te krijgen. Die aanpak moet wel tot duidelijkheid leiden voor alle partijen over de mogelijkheden voor herontwikkeling.

... wij vlot van A naar B komen

Elke dag stappen we op de fiets, in de auto of nemen we het openbaar vervoer. We gaan ermee naar werk, sport, school of op pad in onze vrije tijd. Wij vinden de vrijheid om zelf te kiezen hoe je A naar B gaat belangrijk. Daarom vinden we dat de provincie moet zorgen voor een goede infrastructuur voor alle vormen van vervoer. Wij willen dat iedereen die onderweg is snel, veilig en op tijd op de plek komt waar ze willen zijn. Daarmee is en blijft onze provincie ook aantrekkelijk voor de vestiging van bedrijven.

De groei van het aantal inwoners in onze provincie, de druk op de beschikbare ruimte en de wens om onze mobiliteit te verduurzamen vraagt om zorgvuldige afwegingen en een samenhangende blik om de maatschappij in beweging te houden en in goede banen te leiden. De ontsluitingsmogelijkheden van een plattelandsgemeente als Montfoort verschilt zo van die van een stad als Nieuwegein, dat we in het bijzonder rekening houden met verschillen tussen de meer verstedelijkte en de landelijke gebieden in de provincie.

We gaan de verschillende vormen van vervoer beter op elkaar afstemmen en de toegankelijkheid verbeteren. De deur-tot-deur-reis moet daarbij eenvoudig te plannen zijn, ook als daarvoor het gebruik meerdere vervoerstypen efficiënt is. Wij zijn voorstander van de versnelde ontwikkeling van moderne vervoersknooppunten. Hier zijn voldoende parkeer- en oplaadvoorzieningen voor fiets én auto, omringd door economische bedrijvigheid die het efficiënt reizen en nieuwe 'hybride' werken mogelijk maakt.

Bij onderhoud en investeringen in de provinciale infrastructuur willen wij technologie van de toekomst gebruiken, te weten apps die multimodaal gebruik stimuleren en slimme verkeerslichten. Want op een slimme manier omgaan met alle verschillende vervoersmogelijkheden zorgt voor betere bereikbaarheid.

Samen met Rijkswaterstaat zorgen we ervoor dat onze provincie de draaischijf van Nederland is en blijft en dat regionaal en lokaal verkeer ongehinderd door kan rijden. Dat kan door verkeersstromen zoveel mogelijk te scheiden, door goede in- en uitvoegstroken op het rijkswegennet en door het slim kiezen van routes en reismomenten.

Wegen

Investeringen in het provinciale wegennet hebben de afgelopen jaren op een laag pitje gestaan. Om te kunnen voldoen aan de groeiambities investeren wij wél. Zowel in nieuwe aanleg als hoogwaardig onderhoud.

- ▶ Wij gaan het gesprek aan met gemeenten over nieuwe ontsluitings- en rondwegen. Verkeersknelpunten op provinciale wegen die de doorstroming en/of de leefbaarheid belemmeren pakken we aan. Denk bijvoorbeeld aan de Noordelijke Randweg Utrecht (NRU), de N201 bij Mijdrecht, N221 bij Amersfoort en de N229 bij Wijk bij Duurstede en Odijk.
- ▶ Veiligheid op en rond onze wegen heeft prioriteit. Wij zetten daarom in op een goede inrichting van de provinciale wegen, met veilige oversteekplaatsen en overzichtelijke kruisingen zodat iedereen veilig gebruik kan maken van de weg.
- ▶ Op de provinciale weg rijden we 80 waar het kan, en 60 waar het moet voor de verkeersveiligheid en doorstroming. Snelheden zullen beter worden afgestemd met gemeenten.

- ▶ We zetten in op het efficiënter gebruik van (goederen)vervoer over water, om zo drukke wegen te ontzien.

Fietsen

Door de toename van het gebruik van elektrische fietsen kunnen grotere afstanden per fiets worden afgelegd, zo ook voor woon-werkverkeer. Dit is een positieve ontwikkeling die wij graag ondersteunen. Door deze verbindingen aan te laten sluiten op OV-knooppunten wordt de mogelijkheid om te wisselen van vervoermiddel gedurende de reis aantrekkelijker.

- ▶ Wij zorgen voor een goed netwerk van fietspaden waarop je veilig (verlicht) en snel door kunt fietsen.
- ▶ Snelle elektrische fietsen, snorbrommers en scooters rijden gewoon op het fietspad en passen hun snelheid aan wanneer dat nodig is voor de verkeersveiligheid.
- ▶ Wij onderzoeken de mogelijkheden om het fietspad voor die verschillende gebruikers anders in te richten. Daar is soms verbreding van het fietspad voor nodig.
- ▶ Door provinciale regie op snelfietsroutes zorgen we voor een verbetering van gemeentelijke fietspaden, verbeterde aansluitingen op al bestaande routes binnen gemeenten en aansluiting op de fietsnetwerken in omliggende provincies.
- ▶ Snelfietsroutes worden bij voorkeur aangelegd op bestaande fietspaden die al druk worden gebruikt, zo dragen ze direct bij aan de gemeentelijke infrastructuur voor fietsers.
- ▶ Het wordt makkelijker de fiets te stallen bij de halte, of mee te nemen in het openbaar vervoer, bijvoorbeeld in- of achter op de bus.

Samenhang in bereikbaarheid

In onze provincie moeten we zorgen voor een goede bereikbaarheid van grote steden, kleine kernen en bedrijventerreinen en hebben we bovendien een draaischijffunctie voor het landelijk trein- en wegennetwerk.

Om de groei- en woningbouw ambities lokaal, regionaal en landelijk mogelijk te kunnen maken is het daarom nodig om integraal naar de bereikbaarheid te kijken. Grote investeringen zijn daarom nodig, in het hoogwaardig OV naar de A12 zone en Rijnenburg bijvoorbeeld. Dit is echter niet los te zien van de ontwikkeling van de hele ring Utrecht, waar de verbetering van de doorstroming op de A27 en de volwaardige opwaardering van de NRU randvoorwaardelijk zijn voor de woningbouw ambities van stad en regio.

Voor gemeenten is aansluiting van het lokaal verkeer op het regionaal en landelijk wegennet van groot belang, daarom gaan we de rondwegen bij Utrecht, Amersfoort en Veenendaal afmaken, maken we werk van de op- en afritten bij snelwegen zoals bij Houten en Nieuwegein en investeren we écht in het verbeteren van de N201 en het verbreden van de Rijnbrug bij Rhenen. Samenwerking met aangrenzende provincies is nodig als het gaat om provinciegrens overschrijdende N-wegen, zoals de N224 die in onder meer Woudenberg en Renswoude tot knelpunten leidt.

We stemmen af over projecten met de regiogemeenten en inventariseren ook projecten en bereikbaarheidswensen voor over 10 en 25 jaar, zodat een groeiende provincie bereikbaar blijft.

Openbaar vervoer

In en rond onze provinciesteden verdient het Openbaar Vervoer (OV) bijzondere aandacht (een zogenaamde 'systeemsprong') omdat goed OV helpt om de druk op onze autowegen te verminderen en om de mobiliteit van inwoners zonder auto te vergroten.

- ▶ Om de gewenste bouw bij de kleine kernen mogelijk te maken investeren provincie en gemeenten samen in verbetering van het openbaar vervoer, vraaggestuurd en kleinschalig op de nu slecht ontsloten plaatsen.
- ▶ Bij uitbreiding van het OV-netwerk moet er goed gekeken worden naar de verdeling van Intercitystations over de regio. Stations die op dit moment Intercity-status hebben, moeten deze behouden.
- ▶ Bij nieuwe aanbestedingen voor het OV vragen wij aandacht voor het kunnen meebewegen met de drukte op de weg en de steeds veranderende vraag van reizigers. Ook moet de vervoerder steeds flexibeler zijn om aansluiting te vinden op andere vervoersmiddelen (deelauto, leenfiets, taxi of zelfrijdend vervoer) voor het eerste of laatste stukje van de reis.
- ▶ Bij nieuwe afspraken moet er aandacht zijn voor het tegengaan van verrommeling in de openbare ruimte door deelmobiliteit.
- ▶ We werken samen met het bedrijfsleven om banen bereikbaar te houden. Dit doen we door infrastructuur te verbeteren, dienstregelingen te optimaliseren en door in overleg met werkgevers werktijden en werkplekken slimmer aan te laten sluiten op de capaciteit van OV en weginfrastructuur.
- ▶ Aan de provinciegrenzen werken we beter samen met vervoerders buiten Utrecht. Het moet gemakkelijker worden om ook buiten of aan de rand van onze provincie met gemak over te stappen op andere aansluitingen.
- ▶ De provincie moet bij aanbestedingen voor bussen eisen dat zij geen schadelijke uitstoot meer produceren: zero emissie. Elektrische bussen en trams rijden uiteraard op 100% (Nederlandse) groene stroom.
- ▶ Het opladen van elektrische bussen moet op een slimme en snelle manier gebeuren zodat de dienstregeling niet wordt verstoord. En ook zoveel mogelijk tijdens daluren; in de nacht is de ruim voorradige windenergie maximaal te benutten. Dat houdt de energietransitie betaalbaar.
- ▶ Er is een aantal logistieke knooppunten in onze provincie die onze bijzondere aandacht vragen. Door afspraken te maken met de vervoerders kunnen wij de bereikbaarheid van deze bedrijven optimaliseren.

... het goed werken is

De Utrechtse economie is een van de sterkste in Nederland en een met een grote internationale aantrekkingskracht. Food Valley en de biomedische bedrijvigheid rondom het Utrecht Science Park zijn zowel nationaal als internationaal toonaangevend. Samen met de zakelijke dienstverlening, de maakindustrie, de handel en transport in de regio zorgen ze voor een grote werkgelegenheid in onze provincie. We koesteren de ondernemers, zzp'ers, familiebedrijven en MKB-ondernemers in onze provincie. En al onze bedrijventerreinen, van Lage Weide in Utrecht tot De Copen in Lopik, van Remmerden in Rhenen tot de Gaasperwaard in Vianen, zijn belangrijk voor onze economie.

Onze economische kracht is echter geen vanzelfsprekendheid. Er is grote behoefte aan uitbreidingsruimte. De bestaande ruimte staat onder druk door woningbouwplannen op bedrijventerreinen. Om onze economische kracht te behouden moet er geïnvesteerd worden. In ruimte voor bedrijven, onderwijs, innovatie en in het samenbrengen van overheid, onderwijs- en kennisinstellingen en bedrijfsleven.

- ▶ De provincie investeert waar nodig in de revitalisering, herstructurering en intensivering van bestaande bedrijventerreinen.
- ▶ Wij geven meer ruimte voor verplaatsing en groei van bedrijven op regionale bedrijventerreinen. De internationaal vermaarde kennisregio's Food Valley en Utrecht Science Park krijgen de benodigde uitbreidingsruimte.
- ▶ Wij ondersteunen innovatieve bedrijven, start-ups en oplossingen die bijdragen aan een groene en gezonde leefomgeving en stimuleren de vestiging van deze bedrijven in onze regio.
- ▶ We willen meer ruimte voor de groei van (nieuwe) bedrijven en (maak)industrie. Dit vraagt om meer ruimte, ruimte die schaars is. We kiezen daarom niet voor nieuwe XXL distributiehallen en mega datacenters, want die zijn ruimte-intensief en passen wat ons betreft niet bij onze provincie.
- ▶ We actualiseren de kantorenaanpak om te leren van de lessen van de afgelopen jaren.
- ▶ We helpen ondernemers en gemeenten bij het economisch vitaal en levendig houden van winkelgebieden. Hierbij geven we ruimte voor maatwerk aan gemeenten.

Om als provincie aantrekkelijk te zijn om te wonen is voldoende werkgelegenheid op behapbare reisafstand belangrijk, voor mensen van alle opleidingsniveaus. Bereikbaarheid via weg en openbaar vervoer is essentieel, maar ook digitale bereikbaarheid is van groot belang.

... wij samen leren

Dagelijks volgen vele leerlingen en studenten onderwijs in onze provincie. Wij willen dat iedereen een leven lang leert en dat wij onze onderwijsinstellingen (van basisschool tot universiteit) koesteren. Met de hulp van leerkrachten en docenten leggen we de basis voor de dromen, kans en carrières van morgen.

Verdergaande automatisering en ontwikkelingen als robotisering en kunstmatige intelligentie (AI) vragen om andere vaardigheden en kennis. Het onderwijs sluit vaak niet goed aan bij de vraag vanuit het bedrijfsleven. De provincie speelt een verbindende rol tussen gemeenten, bedrijven en opleidingen voor een betere aansluiting tussen vraag en aanbod. Bijvoorbeeld om direct stages en banen aan elkaar te koppelen.

- ▶ Een leven lang leren is geen loze kreet maar iets waar we actief op inzetten. Met subsidies, vouchers en andere instrumenten stimuleren we onze inwoners om zich te laten her- en bijscholen waar dat kan of nodig is. Daarbij streven we naar een goede match tussen het aanbod van her- en bijscholing en de vraag van de arbeidsmarkt. Ook pleiten we voor een leer- en ontwikkelfonds voor kleine bedrijven.
- ▶ De provincie stimuleert het verbeteren van de aansluiting tussen scholen en bedrijven. Waarbij het doel is onze ondernemers in de toekomst in staat te stellen zonder personeelstekorten te ondernemen.
- ▶ De provincie speelt een actieve rol bij het sluiten van leer-werkakkoorden tussen het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen.
- ▶ Stageplekken zijn belangrijk voor de beroepsbevolking van de toekomst. We stimuleren ondernemers in de provincie om stages aan te bieden. De provincie geeft zelf het goede voorbeeld.

... wij leven en werken met de natuur

Het prachtige groen en de natuur in onze provincie waarderen we met zijn allen enorm. En natuur is ook belangrijk voor onze economie, denk aan het belang van de bossen voor de toeristische en recreatieve sector van de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Die aantrekkingskracht van onze provincie behouden en versterken we op zo'n manier dat er een balans ontstaat tussen extra woningen, wegen en werklocaties en de gebieden waarin we graag recreëren.

We houden van een groene omgeving. We trekken graag de natuur in. Niet alleen in het buitengebied zoals de bossen in Lage Vuursche, langs de oevers van de Vecht of aan het Eemmeer maar steeds belangrijker wordt ook de natuur in je eigen woonwijk, de buurt en zelfs in het centrum van de stad. Deze natuur, de biodiversiteit en alle bijbehorende ecosystemen staan onder druk.

- ▶ Als er nieuwe woningen, bedrijven of wegen gebouwd worden, zorgen we dat de natuurwaarde niet afneemt. Dit doen we door - op een werkbare wijze - de groene omgeving te compenseren en natuurinclusief te bouwen.
- ▶ Natuur is openbaar toegankelijk waar mogelijk. Het is belangrijk dat iedereen kan genieten van al het moois wat onze provincie te bieden heeft.
- ▶ Bij de aanleg van nieuwe natuur wordt rekening gehouden met de openbare toegankelijkheid daarvan. De nieuwe natuur is geen beperking voor omliggende bedrijvigheid en/of recreatie.
- ▶ We brengen per Natura2000 gebied in kaart welke winst er wordt behaald door natuurherstel en leggen dit vast in jaarlijkse beheerplannen. Deze 'natuurboekhouding' draagt bij aan duidelijkheid voor iedereen.

Water

Samen met de Waterschappen zorgt de provincie voor veilige dijken, droge voeten en schoon water. Dit betekent echter niet dat in verschillende gebieden niets meer kan, volgens ons zal het op een andere manier moeten.

Door water en bodem als leidend principe te nemen bij de bouw van nieuwe woningen en overtollig water langer vast te houden in de wijken, voorkomen we wateroverlast en blijft er voldoende water in droge tijd voor het groen in de wijk.

- ▶ Het grondgebied van de provincie Utrecht wordt klimaatadaptief ingericht. Hierdoor wordt overtollig water vastgehouden en beter benut tijdens de periodes dat er tekorten zijn.
- ▶ In het landelijk gebied houden we overtollig water beter vast, zodat water tijdens droge periodes voor natuur- en landbouwgebieden gebruikt kan worden. Bijvoorbeeld door in natte periodes water naar hoger gelegen zandgronden te pompen waar het in de bodem opgeslagen kan worden. Het water kan afkomstige zijn van rivieren zoals de Kromme Rijn of Valleikanaal/Eem of een van de rioolwaterzuiveringen. Het opgeslagen water kan vervolgens tijdens droge periodes opgepompt worden.

Rijnenburg

In de polder Rijnenburg zijn plannen voor zowel grootschalige opwek van energie als woningbouw.

De VVD vindt dat polder Rijnenburg voornamelijk de plek is voor de bouw van nieuwe woningen. We willen dat binnen 5 jaar de eerste schop de grond ingaat. Zo wordt het regionale woningtekort deels ingelopen en ontstaat een nieuwe aantrekkelijke leefomgeving voor onze inwoners. Bij het ontwerp van de nieuwe wijk nemen we bodem- en watersysteem als uitgangspunt. De meest geschikte locaties voor bebouwing en infrastructuur, de lagere en nattere delen van de polder kunnen benut worden voor andere functies.

Als we gaan bouwen moet er ook voldoende ruimte zijn voor de opvang van water, het voorkomen van hitte. Dit kan opgelost worden op straten en in parken, maar ook door groene daken en tuinen.

Doordat het Waterschap een sterke adviserende rol heeft en houdt, ook in de uitwerking, wordt gegarandeerd dat het watersysteem in de toekomst op een gewenste manier kan functioneren. Zo houden we droge voeten maar ook voldoende water voor de beplanting, recreatie en sport.

De bereikbaarheid leveren we samen met gemeente en Rijk gefaseerd op zodat de nieuwe wijk in alle momenten van ontwikkeling goed bereikbaar is met OV, fiets en auto.

Landbouw

Onze boeren en telers zijn voor ons belangrijke partners in de provinciale economie. Daarnaast zijn zij in veel gevallen de beheerders van enkele van onze gewaardeerde landschappen.

- ▶ We stimuleren boeren die innoveren op het gebied van milieu en duurzaamheid. We zoeken naar maatwerkoplossingen om innovatieve bedrijven te helpen en zo slimme en milieubewuste oplossingen te belonen. Als boeren hun weilanden in willen zetten voor het opwekken van zonne-energie, mag dit vanzelfsprekend als het goed is in te passen in het landschap.
- ▶ Wij stimuleren boeren om de waterkwaliteit in de boerensloten te verbeteren. Dit kan door natuurvriendelijke oevers, in overleg met het waterschap, aan te leggen.
- ▶ Boeren krijgen de ruimte om nevenactiviteiten te ontplooiën zoals recreatie, toerisme en natuurbeheer.
- ▶ Bestaande agrarische opstallen mogen voor andere legitieme economische activiteiten gebruikt worden. Dit mag er niet toe leiden dat de boeren in hun (agrarische) bedrijfsactiviteiten worden belemmerd.

Bodemdaling

In de veenweidegebieden is sprake van bodemdaling. Bodemdaling is een natuurlijk proces, maar door een lagere grondwaterstand voor de landbouw versnelt de bodemdaling. Dit zorgt in het landelijk gebied, maar vooral in stedelijke gebieden voor hoge kosten van herstel van wegen, rioleringen en woningen.

Daarom willen wij bodemdaling zoveel mogelijk een halt toeroepen. De hoogste prioriteit ligt daarbij in en rond stedelijk gebied.

- ▶ De provincie zal samen met het waterschap agrariërs daarbij zo nodig moeten helpen met informatie en advies. We vragen het rijk om financiële ondersteuning..
- ▶ We zien het veranderen van de gebruiksfunctie van een gebied als een mogelijkheid om de bodemdaling te verminderen. We vinden het wel belangrijk dat - met een andere gebruiksfunctie - een rendabel en duurzaam verdienmodel mogelijk is dat past bij het veenweidegebied.
- ▶ We zetten de gebiedsprocessen die zijn opgestart voort, zodat samen met boeren, waterschappen en andere partijen een perspectief gemaakt wordt dat op de langere termijn functioneert voor iedereen.

Stikstof

De balans tussen de dragende kracht van de natuur en de wijze waarop wij daar gebruik van maken kan worden hersteld als alle sectoren; landbouw, industrie en wegen, hieraan bijdragen. Behoud en herstel van de Natura2000 gebieden in onze gebieden is het doel. De te maken afspraken voor de stikstofreductie hoeven dan ook niet verder te gaan dan dat.

Wij willen samen werken aan oplossingen en perspectief bieden voor de agrarische ondernemers.

- ▶ De provincie voert de regie over een gebiedsgerichte aanpak en is een goed en (juridisch) kundig aanspreekpunt voor agrariërs. Agrariërs houden zelf de regie over de wijze waarop zij invulling geven aan de reductie van hun stikstofuitstoot.
- ▶ Wij willen oog voor maatwerk voor agrarische ondernemers die al geïnnoveerd hebben en een vlotte oplossing voor de groep van de zogenaamde 'PAS-melders'. Als bedrijfsbeëindiging aan de orde is, moet een verandering in bedrijfsvoering naar een andere functie voor het perceel (recreatie, wonen, waterberging, energiewinning, natuurbeheer, educatie etc.) onderwerp van gesprek kunnen zijn. We ondersteunen boeren die hun bedrijf op een andere plek willen voortzetten.
- ▶ Wij maken bewuste keuzes over de wijze waarop we de natuur zo robuust mogelijk maken; we meten wat de werkelijke (milieu)waarden zijn en geven zo ruimte aan ontwikkelingen die nu stil liggen.

... wij werken aan een duurzame en fossielvrije toekomst

Wij willen dat de provincie Utrecht een mooie, gezonde en veilige omgeving blijft: voor onszelf, en voor toekomstige generaties. Wij willen zo snel mogelijk de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen beëindigen. Stijgende energieprijzen en klimaatverandering laten zien dat we niet kunnen wachten. Wij willen meer duurzame energie opwekken. Iedereen ervaart nu hoe belangrijk het is om niet afhankelijk van andere landen te zijn voor energie en de prijs daarvan. Om echt versnelde resultaten te bereiken zijn wij voor een realistische benadering waarbij haalbaarheid, betaalbaarheid en effectiviteit leidend zijn.

Wij zien ook economische mogelijkheden, voor nieuwe energiebronnen, die schoon, betaalbaar en betrouwbaar moeten zijn. Dit biedt de kans aan ondernemers om te innoveren en banen te creëren.

- ▶ Wij versnellen de energietransitie om energie voor iedereen betaalbaar te houden. De provincie Utrecht vervult een vliegwiel functie bij opschaling van initiatieven en innovaties.
- ▶ De noodzaak om leveringszekerheid te borgen en de betaalbaarheid van energie voor alle huishoudens te garanderen is in belangrijke mate een verantwoordelijkheid van overheden en netbeheerders.
- ▶ Waterstof, geothermie, aquathermie, alles wat kansrijk is als oplossing voor duurzame opwekking van energie en de warmtevraag, alsook opslag en transport geven wij de volle aandacht. Waar het kan bieden we ruimte voor experimenten en stimuleren we onderzoek en innovatie.
- ▶ Windmolens op land leiden bij veel mensen tot zorgen over wat dat betekent voor de leefkwaliteit van direct omwonenden. Daarom nemen we de actuele onderzoeken, zoals over gezondheid, mee in de besluitvorming. Windparken op zee hebben onze voorkeur.
- ▶ Bij locaties voor grootschalige opwekking van zon- en windenergie blijft lokaal draagvlak voorop staan. De plaatsing van windmolens en zonneparken is in onze ogen altijd een tijdelijke oplossing. Lokale initiatieven voor duurzame energieopwekking kunnen bijdragen aan het lokale draagvlak.
- ▶ Bij zonneparken streven wij naar zonneweides waarbij multifunctioneel grondgebruik mogelijk is.

Wij monitoren hoe de huidige ambities precies worden ingevuld en bezien dat als onderdeel van de landelijke opgave voor duurzame energie. Zo kunnen we op termijn inzetten op datgene wat echt tot resultaten leidt.

- ▶ Een belangrijke optie als alternatief voor stroomopwekking is kernenergie, dus daar willen wij, als onderdeel van de landelijke energiemix, vol voor gaan. Wij volgen de ontwikkelingen op dat gebied op de voet. Omdat er nu geen alternatieven zijn voor de grootschalige opslag van duurzaam opgewekte energie is een CO₂-neutrale energiebron nodig voor de perioden dat het niet waait en de zon niet schijnt.
- ▶ Wij willen dat het energienet in onze provincie meegroeit om de energietransitie mogelijk te maken.

Duurzame ontwikkeling betekent dat we rekening houden bij alle taken dat deze voor onbepaalde tijd divers en productief blijven. Duurzaamheid gaat over het hergebruik en de

inkoop van producten, maar ook over duurzame gebiedsontwikkeling met oog voor mens, milieu en economie. Niet de duurzaamheidsopgaves maar de toekomstbestendigheid van ons handelen staat centraal.

... wij genieten van cultuur en erfgoed

In onze provincie Utrecht is enorm veel te beleven op cultureel gebied. We hebben prachtige historische landschappen en monumenten. De Neder-Germaanse Limes (de oude Romeinse grens) en de Nieuwe Hollandse Waterlinie zijn in 2021 zelfs uitgeroepen tot Unesco Werelderfgoed. Ook zijn in onze provincie toonaangevende musea en podia te vinden: of het nou om het Nationaal Militair Museum in Soesterberg, Museum IJsselstein, de Lampegiet in Veenendaal of het AFAS-theater in Leusden gaat. De vele kleine en grote festivals trekken bezoekers uit de hele provincie en ver daarbuiten. Dit zorgt ervoor dat het in onze provincie zo goed wonen is. En het biedt enorme kansen, vooral voor de toeristische recreatieve sector.

Cultureel erfgoed behouden én beleven

De historische landschappen en de monumenten laten zien hoe Utrecht is geworden tot wat het nu is. Daar zijn we terecht met elkaar trots op en gaan we zorgvuldig mee om. Wij vinden het belangrijk erfgoed te kunnen beleven, naast dat we het willen beschermen en behouden.

- ▶ Wij pakken de achterstand bij de restauratie van rijksmonumenten aan.
- ▶ Wij verruimen de mogelijkheid van (gedeeltelijke en/of tijdelijke) functiewijziging van monumenten. Denk aan het wonen met verschillende huishoudens, informele werklocaties, kleinschalige horeca of combinatie van functies.
- ▶ Wij zetten ons in voor het behoud van ons maritiem erfgoed zoals dat van scheepswerf in Vreeswijk of de bottervloot in Bunschoten.
- ▶ Wij staan achter de huidige plannen voor paleis Soestdijk en zullen de ontwikkelingen monitoren en constructief bijdragen aan benodigde verkeersoplossingen.

Culturele sector zoveel mogelijk op eigen benen

Er is veel talent in onze provincie Utrecht, ook op cultureel gebied. We willen dat de door de provincie ondersteunde cultuur aansluit bij wat onze inwoners willen bezoeken.

- ▶ Wanneer ondersteuning vanuit de provincie nodig is, doen wij dat op basis van cofinanciering met als doel om organisaties zo snel mogelijk op eigen benen te laten staan.
- ▶ Wij sluiten aan bij de landelijke normen voor eigen inkomsten van instellingen en organisaties. Daarmee zorgen we voor haalbaar en eenduidig beleid vanuit de overheid voor de sector.
- ▶ Wij ondersteunen alleen organisaties en verenigingen die de culturele codes governance, diversiteit & inclusie en fair practice écht toepassen en bieden ze daarvoor ook gelegenheid.
- ▶ Wij bevorderen de samenwerking in de culturele sector, door daar waar nodig gezamenlijke communicatie en promotie mogelijk te maken.
- ▶ Wij ondersteunen waar nodig festivals omdat deze vaak een bovenregionale aantrekkingskracht hebben en bijdragen aan onze economische kracht als provincie.

... wij samen leven

In onze provincie kijken we naar elkaar om. We hebben daarbij in het bijzonder oog voor onze kinderen, mensen in een afhankelijkheidsrelatie en de meeste kwetsbare groepen. Meedoen is niet voor iedereen een vanzelfsprekendheid. Samen zorgen we ervoor dat iedereen naar vermogen kan meedoen.

Cultuureducatie voor alle kinderen

De provincie heeft tot taak om te zorgen voor cultuureducatie. Cultuureducatie vinden wij belangrijk voor kinderen in het in het lager en voortgezet onderwijs. Het helpt hen in hun ontwikkeling om creatief en oplossingsgericht te leren denken.

- ▶ Wij maken met cultuureducatie kunst en cultuur toegankelijk voor iedereen.
- ▶ Het bevorderen van cultuurparticipatie laten we aan de gemeenten.

Aanpak laaggeletterdheid

In onze provincie is ongeveer 6% van de inwoners laaggeletterd. Niet kunnen lezen en/of schrijven is een serieuze drempel om mee te kunnen doen. Bibliotheken leveren (nu al) een bijdrage om dit maatschappelijke vraagstuk op te lossen. De bibliotheek is daarin meer dan alleen een plek om boeken op te halen. Het is ook een plek om elkaar te ontmoeten en te leren.

- ▶ Wij vinden dat de aanpak van laaggeletterdheid prioriteit verdient en doen dat in samenwerking met gemeenten en bibliotheken.
- ▶ We willen dat bibliotheken zoveel mogelijk kinderen en jongeren bereiken en maken innovaties mogelijk om daarvoor te zorgen. Wij zorgen zo dat de bibliotheken met hun tijd meegaan.

Toegankelijkheid

De VVD staat voor een provincie waar iedereen kan meedoen. Drempels voor fysieke, sociale en digitale toegankelijkheid halen we weg. Dit doen we samen met gemeenten, bedrijven en andere partners in onze provincie.

- ▶ We ondersteunen de ambitie om als Provincie in 2036 te voldoen aan het VN-verdrag Handicap.

... wij er zijn voor onze inwoners

Wij willen een provincie die werkt voor haar bewoners. Dit betekent dat de provincie zuinig is met het uitgeven van geld, kritisch is op de besteding hiervan en haar eigen takenpakket. We kiezen de komende periode voor een focus op bestaande taken en we pakken de verkokering in de ambtelijke organisatie aan. Tegelijkertijd willen we dat de provincie daadkrachtig, met vertrouwen en aandacht opereert als het gaat om de grote uitdagingen van onze tijd zoals de aanpak van woningnood en de energietransitie. Dat doen we niet alleen, maar in samenspraak met gemeenten, waterschappen, het Rijk en de Europese Unie.

Samenwerking met andere overheden

Alleen ga je harder, samen kom je verder. De provincie is als middenbestuur een betrouwbare partner voor gemeenten, waterschappen en Rijk.

- ▶ De provincie faciliteert het gesprek tussen en met overheden, denkt mee over hoe nieuwe ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt en is terughoudend met de inzet van projectbesluiten.
- ▶ Ondernijning is een hardnekkige vorm van criminaliteit. De provincie werkt samen met gemeenten, Rijk en opsporingsdiensten aan het tegengaan van ondernijning.
- ▶ We hebben als gemeenten, provincie en rijk gezamenlijk de verantwoordelijkheid om te komen tot afspraken over een passende verdeling van statushouders en asielzoekers over onze provincie, waar nodig faciliteert de provincie en spreekt gemeenten aan op hun verantwoordelijkheid.

Steeds meer regelgeving komt direct uit Brussel. Het grootste deel van de Europese wet- en regelgeving wordt door de decentrale overheden uitgevoerd.

- ▶ Wij willen dat de provincie gezamenlijk met de andere provincies optrekt over Europees beleid. Dat geldt ook voor het (gezamenlijk) benutten van Europese subsidiemogelijkheden als die de uitvoering van provinciaal beleid kunnen helpen. Zo hebben we namelijk meer kans om subsidies daadwerkelijk binnen te halen.
- ▶ Wij ondersteunen het initiatief van de gemeente Utrecht om een Internationale Klimaatop te organiseren.
- ▶ De provincie moet inwoners en ondernemers ook in begrijpelijke taal wijzen op Europese subsidiemogelijkheden.
- ▶ We beëindigen de rol van de provincie in de vriendschapsrelatie met de Chinese provincie Guangdong.

Dienstverlening

De provincie is verantwoordelijk voor de verlening van vergunningen. Denk hierbij aan een omgevingsvergunning voor bedrijven of ontheffingen voor bepaalde activiteiten.

- ▶ Wij willen dat het voor aanvragers duidelijk is aan welke eisen moet worden voldaan en dat de provincie vergunningen klantvriendelijk, zo snel mogelijk en zorgvuldig behandelt.
- ▶ Aanvragers kunnen snel terecht bij één (digitaal) loket waar alle vragen over het vergunningsproces worden beantwoord.

- ▶ Wie zich niet aan de regels houdt, moet aangepakt worden. De provincie draagt zorg voor adequate handhaving op milieu- en andere provinciale regelgeving en investeert daarin.

Open data, cyberveiligheid en privacy

We willen dat provincie voorop loopt met open overheidsdata. We zorgen dat de besluitvormingsprocessen open en transparant zijn.

- ▶ De Wet Open Overheid (WOO) vraagt veel capaciteit van de provinciale organisatie. Om beroepen op de WOO snel af te kunnen we maken daar extra capaciteit voor vrij.

Voor de transparantie richting inwoners is het belangrijk slechts geheimhouding op stukken te leggen als dat echt nodig is.

- ▶ Wij gaan er streng op toezien dat de standaard “openbaar, tenzij” gehanteerd wordt.
- ▶ We zetten in op mediation bij de beslechting van langsepende juridische conflicten.

Digitalisering maakt de dienstverlening van de provincie voor veel inwoners en ondernemers makkelijker. De ICT van de provincie moet veilig zijn en goed beschermd zijn tegen hackers.

- ▶ Bij de inzet van ICT hanteert de provincie een ethisch kader en is transparant over het gebruik van algoritmen.
- ▶ We investeren in en verwelkomen nieuwe technologieën als kunstmatige intelligentie (AI) en blockchain en brengen per toepassing de gevolgen voor privacy en (cyber-) veiligheid in beeld.

Provinciale begroting

We willen een provincie waarin de lasten voor bewoners en ondernemers laag zijn. We geven niet meer uit dan nodig is en beoordelen alle uitgaven op efficiency en effectiviteit.

- ▶ We verlagen de administratieve lastendruk voor bewoners en ondernemers. Als er minder geld binnenkomt kijken we eerst kritisch naar de eigen provinciale taken, regelingen en subsidies.
- ▶ We willen een meerjarig sluitende begroting met voldoende weerstandsvermogen en reserves om risico's op te vangen.
- ▶ We brengen bij de besluitvorming niet alleen de komende 4 jaar in kaart, maar bieden ook inzicht in de begroting voor 8 jaar en verder zodat de gevolgen van beleid ook voor toekomstige generaties inzichtelijk zijn.

Om Utrecht te laten groeien en de bouw van woningen, meer groen en bedrijvigheid mogelijk te maken investeren we de komende jaren in de randvoorwaarden voor deze gezonde en groene groei.

- ▶ We trekken de komende jaar € 1,2 miljard uit voor investeringen in infrastructuur, € 100 miljoen voor een meer daadkrachtige aanpak van de energietransitie, € 15 miljoen voor bodem, water en milieu en extra middelen voor versterking van de

arbeidsmarkt en de economie. Dit kán door scherpe keuzes te maken in de vele extra taken die de provincie doet, zoals de VVD-fractie eerder liet zien in haar alternatieve 'Toekomstbegroting'.

- ▶ De provinciale verantwoording over besteding van belastinggeld en behaalde resultaten moet inzichtelijk zijn voor inwoners en ondernemers. Dat betekent in toegankelijke taal en prominent op de provinciale website. Het gaat immers om de besteding van ons gezamenlijke geld. De afgelopen jaren zijn hier veel stappen in gezet en daar gaan we mee door.

Belastingen

De provincie ontvangt een deel van haar inkomsten via de opcenten op de motorrijtuigenbelasting. Dit systeem gaat de komende jaren op de schop.

- ▶ Wij willen dat hiervoor een regeling in de plaats komt die rechtvaardig, herkenbaar en beïnvloedbaar is. Daarmee bedoelen we dat iedere inwoner een bijdrage levert, er een duidelijk link is tussen de belasting en de besteding van middelen en dat Provinciale Staten in alle gevallen het laatste woord heeft over de hoogte van de belasting en besteding van de middelen.
- ▶ We zijn voorstander van een ingezetenenheffing met een vlak tarief als opvolger van de huidige opcenten. Door geen negatieve maatstaf in het provinciefonds te hanteren kan deze heffing laag en betaalbaar blijven. De allerlaagste inkomens hoeven de heffing niet te betalen.

Samen zijn wij Utrecht

De provincie is er voor alle inwoners. Bij onze taken op het gebied van wonen, werken, vervoer, vrije tijd, energie willen we als provincie gelijke kansen creëren voor onze inwoners. Zodat mensen mee kunnen doen in onze samenleving, ongeacht beperking, gender, geaardheid, culturele- of etnische achtergrond, religie, leer- of werkniveau of financiële situatie.